

مقدمه‌ای بر ارتباط

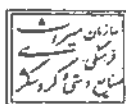
باستان‌شناسی و گردشگری فرهنگی

بهروز افخمی

۱۳۸۶

انتشارات هیستام

افخمی، بهروز، ۱۳۵۵ -

مقدمه‌ای بر ارتباط باستان‌شناسی و گردشگری فرهنگی / بهروز افخمی -

An Introduction to relationship between Archaeology and Cultural Tourism

تهران: عیلام، ۱۳۸۶.

۱۶۰ ص، جدول، نمودار.

شابک : X-۹۵۵۷۲۷-۹۶۴

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا

کتابنامه : ص، ۱۵۵-۱۵۸

جهانگردی و فرهنگی.

جهانگردی - - ایران - - مدیریت.

جهانگردی و دولت - - ایران.

رده بندی کنگره: ۷ الف ۳ ف ۱۵۶/۵

رده بندی دیویی: ۳۳۸/۴۷۹۱

شماره کتابشناسی ملی: ۲۵۸۲۰-۸۴ م

انتشارات عیلام

نام کتاب: مقدمه‌ای بر ارتباط باستان‌شناسی و گردشگری فرهنگی

نویسنده: بهروز افخمی

ویرایش: عباس جلالیان

طراحی جلد: نسیم عربلو

صفحه آرا: سحر افشین‌پور

چاپ اول: زمستان ۱۳۸۶

شمارگان: ۳۰۰۰

قیمت: ۳۵۰۰ تومان

ناشر: انتشارات عیلام

آدرس و تلفن انتشارات عیلام: تهران خیابان ستارخان کوچه مهران افزند پلاک ۳ واحد ۳

تلفن: ۶۶۹۳۸۴۲۹

تلفن: ۶۶۴۲۰۷۲۷

WWW.Elamiran.com

نگارنده ضمن سپاس از خداوند باریتعالی و درود فراوان به مقام عظمای ولایت، از جناب آقای سید طه هاشمی؛ معاون محترم سازمان و رئیس پژوهشگاه، جناب آقای دکتر فیروزمندی، جناب دکتر محمد تقی رهنمایی، جناب دکتر نیکنامی، جناب دکتر موسوی؛ معاون محترم پژوهشی پژوهشگاه، جناب آقای دکتر افتخاری؛ رئیس پژوهشکده گردشگری و جناب آقای دکتر نیستانی؛ مدیریت محترم مرکز اسناد و کتابخانه سازمان، جناب دکتر الماسی و دکتر رحیم پور و همچنین از جناب آقای ابراهیم خانیکی مدیرعامل محترم مؤسسه فرهنگی و هنری عیلام و همکاران ایشان جناب آقای جلالیان به خاطر ویراستاری، سرکار خانم سحرافشین پور به خاطر صفحه آرایی و سرکار خانم عربلو به خاطر طرح روی جلد تقدیر و تشکر می نماید.

بهروز افخمی

فهرست عناوین

پیشگفتار..... ۱۲

فصل اول

باستان شناسی و اهمیت آن در معرفی فرهنگ

- ۱۵..... باستان شناسی
- ۱۸..... علت به وجود آمدن علم باستان شناسی
- ۲۰..... اهداف باستان شناسی
- ۲۳..... کاوش باستان شناسی
- ۲۶..... پیشینه کاوش
- ۲۹..... انواع کاوش
- ۳۱..... وظایف حفار؛ اصول اخلاقی و علمی
- ۳۲..... محل کاوش و موزه های جنبی
- ۳۳..... حفاظت
- ۳۵..... بازسازی محوطه اطراف محل حفاری
- ۳۵..... بازسازی ساختمان ها
- ۳۵..... میراث فرهنگی؛ میراث جهانی
- ۳۷..... ضرورت حفاظت و اهمیت مکان های باستان شناختی و میراث فرهنگی

فصل دوم

گردشگری

- ۴۱..... تعریف گردشگری
- ۴۲..... اهمیت گردشگری
- ۴۳..... انواع گردشگری
- ۴۴..... گردشگری بین المللی
- ۴۵..... ویژگی های گردشگری

۴۶	پیشینه گردشگری در جهان
۴۷	پیشینه گردشگری در ایران
۴۹	پیشینه علمی سازی گردشگری
۵۰	سازمان جهانی گردشگری
۵۳	مسافرت و مسافر
۵۳	انگیزه سفر
۵۴	تصور از مقصد
۵۴	گردشگریا بازدیدکننده
۵۵	عوامل مهم و کلیدی در جذب گردشگر
۵۵	تأثیرات گردشگری
۶۰	گردشگری؛ سیاست و روابط بین الملل
۶۰	تأثیرات زیست محیطی گردشگری
۶۱	تأثیرات منفی گردشگر
۶۱	مدیریت گردشگری
۶۲	اهمیت برنامه ریزی در گردشگری
۶۳	نقش رهبران و مدیران در گردشگری
۶۴	راهبردهای گردشگری
۶۵	رویکرد میان رشته ای به گردشگری
۶۶	فعالیت های پیشبرد گردشگری
۶۷	گردشگری سامان یافته و پایدار
۶۹	گردشگری و کشورهای در حال توسعه
۶۹	آینده گردشگری
۷۰	عوامل موثر در توسعه گردشگری
۷۰	موانع توسعه گردشگری در ایران

فصل سوم

گردشگری فرهنگی

۷۳	گردشگری فرهنگی
۷۵	پیشینه گردشگری فرهنگی

۷۷.....	تعریف گردشگر فرهنگی.....
۷۷.....	اهمیت گردشگر فرهنگی.....
۷۸.....	دلایل انجام سفر فرهنگی.....
۷۹.....	گردشگری و فرهنگ.....
۸۰.....	ارزیابی گردشگری فرهنگی.....
۸۲.....	گردشگری فرهنگی و جامعه.....
۸۲.....	اثرات اجتماعی- فرهنگی گردشگری فرهنگی.....
۸۳.....	گردشگری فرهنگی؛ صلح جهانی و امنیت.....
۸۴.....	نقش گردشگری فرهنگی.....
۸۵.....	مدیریت گردشگری فرهنگی.....
۸۶.....	گردشگری فرهنگی و صنایع دستی.....
۸۷.....	سازمان‌های گردشگری فرهنگی.....
	بیانیه رسمی کمیته علمی بین‌المللی ایکوموس درباره
۸۷.....	گردشگری فرهنگی در اماکن مهم دارای میراث.....
۹۴.....	مروری بر نقاط قوت، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدها (SWOT) در گردشگری فرهنگی.....
۹۵.....	راه‌های پیشنهادی برای توسعه گردشگری فرهنگی.....

فصل چهارم

ارتباط باستان‌شناسی و گردشگری فرهنگی

۹۷.....	ارتباط باستان‌شناسی و گردشگری فرهنگی.....
۹۸.....	جاذبه‌های باستان‌شناسی برای گردشگری.....
۹۹.....	میراث.....
۱۰۱.....	محوطه (سایت).....
۱۰۲.....	محوطه مقدس.....
۱۰۲.....	اهمیت محوطه‌ها.....
۱۰۳.....	جاذبه‌های فرهنگی.....
۱۰۳.....	جاذبه‌های تاریخی و فرهنگی.....
۱۰۴.....	آثار باستانی و تاریخی.....
۱۰۴.....	مجموعه‌های معماری.....

۱۰۴	موزه‌ها
۱۰۵	مساجد
۱۰۵	آرامگاه‌ها
۱۰۵	مدارس
۱۰۶	کاروانسراها
۱۰۶	پل‌ها
۱۰۷	روستاها

فصل پنجم

مدیریت میراث باستان شناختی و گردشگری فرهنگی

۱۱۱	مدیریت
۱۱۱	مدیریت میراث باستان شناختی و گردشگری
۱۱۳	تاثیر و تاثیر گردشگری فرهنگی و میراث باستان شناختی
۱۱۴	منشور برنامه ریزی برای محوطه‌ها
۱۱۵	حفاظت متوازن محوطه و گردشگری
۱۱۶	کاستن از میزان ضرر و زیان
۱۱۷	مشارکت مردم محلی در حفظ مناطق فرهنگی و میراث باستان شناختی
۱۱۸	آموزش و اطلاع رسانی درباره یک محوطه
۱۱۹	رهیافت‌هایی برای مدیریت میراث باستان شناختی و گردشگری
۱۲۱	مدیریت محوطه و گردشگری

فصل ششم

۱۳۰	نمودارها و تحلیل آماری داده‌ها با استفاده از سیستم نرم افزاری Excel
۱۴۸	نتیجه گیری
۱۵۶	منابع

پیشگفتار

در جامعه امروزی ایران؛ به باستان‌شناسی آن‌چنان‌که باید و شاید توجه نشده است؛ به‌علت این‌که در کشورهای در حال توسعه و جهان سوم ارزش علوم به لحاظ بازدهی اقتصادی آن‌ها مشخص می‌شود، و در ایران به طور خاص نخبگان، اساتید و دانشجویان باستان‌شناسی برای معرفی و کاربردی کردن باستان‌شناسی و نمایاندن تأثیرات اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی آن کمتر کوشیده‌اند و از طرف دیگر نبود یک باور علمی درباره اهمیت باستان‌شناسی در میان مسوولان بلند مرتبه را نیز از جمله موانع پایه‌ای می‌توان برشمرد.

در گروه‌های باستان‌شناسی دانشگاه‌های مختلف در ایران به ارتباط میان رشته‌ای به‌ویژه «باستان‌شناسی و گردشگری» توجه نمی‌شود، رویکردی که باعث پویایی باستان‌شناسی و بردارهای مورد مطالعه آن از جمله میراث فرهنگی و گردشگری فرهنگی خواهد بود. گردشگری با محوریت «میراث» که اصطلاحاً از آن بعنوان «گردشگری فرهنگی» یاد می‌شود؛ امروزه گستره جهانی یافته و پویش جدیدی برای معرفی بیشتر و گسترده‌تر منابع میراث فرهنگی و آثار یادمانی هر کشور است، استفاده اصولی از این پویش می‌تواند هم به معرفی بهتر و گسترده‌تر منابع باستان‌شناختی منجر گردد و همین‌که می‌توان از تبعات اقتصادی آن برای حفاظت، مرمت و انجام مطالعات و کاوش‌های جدید بهره جست. درست است که نباید میراث فرهنگی و باستان‌شناختی را بعنوان نمادهای عینی و ذهنی نسل‌های گذشته به مثابه کالا تلقی کرد، اما در عین حال باید توجه داشت که مصرف این یادمان‌ها به شکلی معتدل و با شیوه‌های خاص خود، ارزش بالقوه آن‌ها را به بالفعل تبدیل کرده، بدین ترتیب اهمیت آن‌ها بر نسل‌های آینده، بیشتر روشن خواهد شد.

کتاب حاضر بدین منظور، با هدف اصلی نزدیک‌تر کردن و هم‌پیوندی علمی دو حوزه میراث فرهنگی و گردشگری و همچنین مقدمه‌ای بر دانش جدید و میان رشته‌ای «باستان‌شناسی و گردشگری فرهنگی» می‌باشد که در شش فصل تنظیم و تدوین شده است.

فصل اول: باستان‌شناسی، پیشینه و اهداف آن، کاوش، پیشینه و اهداف آن، وظایف حفار، حفاظت، بازسازی محوطه اطراف محل حفاری، ضرورت حفاظت و اهمیت مکان‌های باستان‌شناختی و میراث فرهنگی از اهم مطالب مورد بحث است.

فصل دوم: به گردشگری، تعریف و اهمیت و انواع آن، پیشینه گردشگری در ایران و جهان و پیشینه علمی سازی آن، سازمان جهانی گردشگری و تاثیرات گردشگری، نقش رهبران و مدیران، رویکرد میان رشته‌ای به گردشگری، عوامل موثر در توسعه گردشگری و موانع توسعه گردشگری در ایران می‌پردازد.

فصل سوم: گردشگری فرهنگی، تعریف و پیشینه آن، گردشگری فرهنگی؛ امنیت و صلح جهانی، مدیریت گردشگری فرهنگی و راه‌های پیشنهادی برای توسعه گردشگری فرهنگی بحث و بررسی شده است.

فصل چهارم: به ارتباط باستان‌شناسی و گردشگری فرهنگی، جاذبه‌های باستان‌شناسی برای گردشگری، روستاهای قدیمی و گردشگری فرهنگی و به تاثیر و تأثر گردشگری و میراث فرهنگی و باستان شناختی می‌پردازد.

فصل پنجم: مدیریت میراث باستان‌شناختی و گردشگری فرهنگی، منشور برنامه‌ریزی برای محوطه‌ها، حفاظت متوازن محوطه و گردشگری، مشارکت مردم محلی در حفظ مناطق فرهنگی و میراث باستان شناختی، رهیافت‌هایی برای مدیریت میراث و گردشگری، مطالعه و بررسی صورت گرفته است.

فصل ششم: تجزیه و تحلیل تحقیقات میدانی با استفاده از سیستم نرم‌افزاری است. این اثر پس از طرح و تایید در شورای کتاب پژوهشگاه سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و همچنین پس از داوری و تایید توسط کارشناسان پژوهشکده باستان شناسی و پژوهشکده گردشگری به چاپ رسیده است.

با وجود این، بدون تردید این اثر خالی از نقص و ایراد نیست. لذا موجب امتنان خواهد بود که پژوهشگران، اساتید و دانشجویان برای راهنمایی نگارنده و تکامل نسبی اثر، نظرات، پیشنهادات و انتقادات خود را از طریق پست الکترونیکی:

Afkhami_behrooz@yahoo.com ارسال دارند.

در نهایت از تمامی اساتید دوران تحصیل، دوستان و عزیزانی که همواره باورم بوده‌اند و خانواده ارجمندم و به ویژه برادر بزرگوام علی افخمی و همسرم سپاسگزارم.

بهروز افخمی

زمستان ۱۳۸۶